

Oslo, 7.5.2025

Til Stortingets næringskomité

Innspill til Lov om besøksbidrag – Prop. 96 L (2024-2025)

Norsk Friluftsliv representerer de 19 store frivillige friluftslivsorganisasjonene i Norge, med til sammen rundt en million medlemskap og rundt 5000 lokale lag og foreninger. En av hovedoppgavene for Norsk Friluftsliv er å ivareta allemannsretten og sikre friluftslivets naturgrunnlag og skape økt forståelse for naturens egenverdi. Som en del av dette arbeidet jobber vi for å styrke hensynet til natur og friluftsliv i politikk, planer og lovverk.

Allemannsretten – grunnlaget for friluftslivet og det naturbaserte reiselivet

Allemannsretten er, sammen med naturen, det fundamentale grunnlaget for friluftslivet. Samtidig er naturopplevelser og friluftsliv, sammen med kulturarven, Norges viktigste reiselivsprodukt.

Allemannsretten har stor verdi for det norske samfunnet, og norsk natur får større verdi for flere ved at det gis gratis tilgang og muligheter for bruk. Norsk Friluftsliv er derfor glad for at regjeringen holder allemannsretten høyt når det gjelder forslag til lov om besøksbidrag. Modellen for innkreving av besøksbidraget, slik det ligger i lovforslaget, kommer etter vår oppfatning ikke i konflikt med gratisprinsippet i allemannsretten, men forslaget svarer likevel ikke på de utfordringene reiselivet medfører på natur og lokalsamfunn.

Manglende helhetlig satsing

Den store satsingen på naturbasert reiseliv i Norge fører til økt slitasje på naturen og lokalsamfunn, og behov for økt finansiering av fellesgoder. Regjeringens forslag til innkreving av besøksbidrag svarer i beste fall bare på ett av problemene, finansiering av fellesgoder. Norsk Friluftsliv savner derfor en mer helhetlig tilnærming til problemene, slik at også problemene med slitasje på naturen og lokalsamfunn på grunn av overturisme, kan løses på en god måte. Slik lovforslaget er nå, kan vi risikere å miste eller forringe naturverdiene, som jo er selve grunnlaget for næringen. Samtidig er det viktig å huske på at overturisme ikke er et generelt problem i Norge, men er et problem knyttet til konkrete steder.

Reisemålsutvalget foreslo å innføre en ny modell for organisering av bærekraftige reisemål i Norge, (NOU 2023:10). Modellen innebærer å etablere en reisemålsledelse, som er forankret i kommunene, der denne får ansvaret for den strategiske besøksforvaltningen.

Norsk Friluftsliv mener dette er et meget konstruktivt og godt forslag, som vi mener kan bidra til å løse de utfordringene reiselivet medfører. Vi er derfor både overrasket og skuffet over at regjeringen ikke har tatt dette forslaget på alvor og stiller krav til kommunene om etableringen av en slik reisemålsledelse, herunder utarbeidelse av helhetlig planer for besøksforvaltning, som en forutsetning for å kunne ta inn besøksbidrag.

Ansvar for reisemålsledelsen bør ligge i kommunene, men må involvere alle aktuelle aktører, som blant annet reiselivsnæringen og frivilligheten.

Ansvar for finansiering

Norsk Friluftsliv vil understøtte at det er et offentlig ansvar å finansiere nødvendige tiltak der allemannsretten og naturen er truet på grunn av stor belastning fra turistvirksomhet. Samtidig har også reiselivsnæringen et ansvar for å bidra til finansiering av nødvendige tilretteleggingstiltak i naturområder med stor turistvirksomhet.

Forslag til endringer

Norsk Friluftsliv har følgende forslag, som vi også spilt inn til høringen av NOU 2023:10, for å sikre en helhetlig tilnærming til de problemene reiselivet medfører på natur og lokalsamfunn, og som tar FNs bærekraftsmål og de utfordringene verden står overfor, på alvor:

- Det innføres en sentral innkreving av besøksbidraget på all overnatting, i tråd med reisemålsutvalget intensjon. Dette kan gjøres enklest ved å øke merverdiavgiften på overnatting fra 12 prosent, til for eksempel 15 prosent.
- Besøksbidraget forvaltes regionalt og fordeles etter søknad og behov til kommunene.
- Det settes krav til kommunene om etablering av en reisemålsledelse og en omforent plan for besøksforvaltning for å kunne få tilgang på besøksbidrag, slik reisemålsutvalget foreslo.
- Besøksbidragene kan brukes til følgende reiselivsrelaterte fellesgoder: forvaltning av natur-/friluftslivsområder og kulturmiljø, infrastruktur som etablering av utfartsparkering og søppel- håndtering, endring eller oppgradering av sti eller led, bygging eller oppgradering av toalettfasiliteter, merking og skilting, styrke den frivillige beredskapen og tjenester der bruk av eller behov for disse i vesentlig grad øker med antall besøkende i kommunen, (tjenester gjelde ikke helsetjenester).

Alternativt mener vi:

- Det må settes krav til kommunene om etablering av en reisemålsledelse og en omforent plan for besøksforvaltning, før de kan kreve inn besøksbidrag på overnatting i kommunen, jf. lovforslagets §§ 2-1 og 2-2.
- Det må settes krav til samarbeid mellom kommunene der overnatting og belastningen på naturen og lokalsamfunnet ikke ligger i samme kommune.
- Det må gå klart fram i loven at besøksbidraget skal kun dekke faktiske utgifter til besøksforvaltning, slik som tilrettelegging og bevaring av naturverdier, slik at besøksbidraget ikke blir en del av kommunens generelle inntektsgrunnlag, jf. § 1-1.
- Det må klareres defineres hvilke reiselivsrelaterte fellesgoder som kan finansieres gjennom besøksbidraget, jf. § 1-1 (2). Norsk Friluftsliv mener følgende fellesgoder bør tas inn i loven: forvaltning av natur-/friluftslivsområder og kulturmiljø, infrastruktur som etablering av utfartsparkering og søppel- håndtering, endring eller oppgradering av sti eller led, bygging eller oppgradering av toalettfasiliteter, merking og skilting, styrke den

frivillige beredskapen og tjenester der bruk av eller behov for disse i vesentlig grad øker med antall besøkende i kommunen, (tjenester gjelder ikke helsetjenester).

- Friluftslivsorganisasjoner, som står for mye av den infrastrukturen som reiselivet nyter godt av, må også kunne komme med innspill til bruken av inntekten fra overnattingsavgiften, jf. § 2-2 (2) i lovforslaget.

Forslag om «bompenger»

Forslag om besøksavgift for innkjøring til et avgrenset geografisk område, for eksempel Lofoten, stadig dukker opp. En slik løsning vil, etter Norsk Friluftsliv oppfatting, stride mot allemannsretten. Vi vil derfor sterkt advare Stortinget mot en slik løsning for fellesgodefinansiering.

Konklusjon

Norsk Friluftsliv mener det er behov for økt finansiering av fellesgoder for å ivareta natur, friluftsliv og lokalsamfunn.

Norsk Friluftsliv er derfor ikke imot denne avgiften, men mener loven ikke løser problemene med slitasje på natur og lokalsamfunn på grunn av overturisme.

Norsk Friluftsliv ber derfor Stortinget innarbeidet reisemålsutvalgets forslag om sentral innkreving av avgiften som forvaltes regionalt, krav om reisemålsledelse og en omforent plan for besøksforvaltning for å kunne få tilgang på besøksbidrag, inn i loven.

Vennlig hilsen
Norsk Friluftsliv

Bente Lier
generalsekretær

Hans Erik Lerkelund
fagsjef naturforvaltning